

SEURAMME UUSI KUNNIAJÄSEN

Kenraalimajuri Risto Juhani Setälä

Suomen Sotatieteellinen Seura kutsui vuosikokouksessaan 13. 4. 1992 kunniajäsenekseen pitkäaikaisen puheenjohtajansa kenraalimajuri varanotaari Risto Juhani Setälän.

Risto Setälä sai ensimmäisen kosketuksensa maanpuolustusasioihin 16-vuotiaana oppikoululaisena Turun suojeluskunnassa vuonna 1940. Talvisotaan hän osallistui väestönsuojelutehtävissä. Jatkosotaan hän lähti vapaaehtoisena kesäkuussa 1941 Turun suojeluskunnan perustaman Kevyt Patteristo 14:n riveissä. Patteristo osallistui aluksi Ahvenanmaan puolustukseen, mutta siirrettiin jo heinäkuun puolivälissä Laatokan Karjalaan. Hyökkäyksessä Sortavalaa vastaan patteristo toimi 7. Divisioonan kuuluneen Jalkaväkirykmentti 9:n tukena. Myöhemmin patteristo tuki 10. Divisioonan taisteluja Itä-Kannaksella Valkjärven suunnalla. Setälän ”Oravapatteri” oli tunnettu innokkaasta tulitoiminnastaan. Se ampui joissakin tapauksissa jokaisella tykillään yhtäjaksoisesti yli tuliannoksen eli toistasataa kranaattia. Lähellä taistelleet jalkaväen miehet olivat haltioissaan patterin ripeästä toiminnasta. Myönteiset tykkimiehen kokemukset vaikuttivat ilmeisesti Setälän aselajin valintaan Maasotakoulun jälkeen. Vapaaehtoiset, Risto Setälä heidän mukanaan, kotiutettiin elokuun lopussa 1941 jatkamaan koulunkäyntiään. Risto Setälä tuli ylioppilaaksi Turun Suomalaisesta lyseosta keväällä 1943.

Risto Setälän varsinainen asevelvollisuus alkoi tämän jälkeen Tykistön Koulutuskeskus 3:ssa, Jalkaväen Koulutuskeskus 6:ssa ja Rajajääkäripataljoona 1:ssä Syvärillä. Hän osallistui vuoden 1944 asemotaan 8. Divisioonan lohkolla Syvärin asemalta etelään ja torjuntataisteluihin Laatokan rantatien suunnalla. Näistä varsinkin Tuuloksen mairinnousun ja Loimolan torjuntataistelut olivat erittäin kovia. Setälä palkittiin ansioistaan vapaudenmitalilla.

Maasotakoulun kadetiksi Setälä hyväksyttiin vuonna 1946, Tykistökoulun kapteenikurssin hän suoritti 1953 ja valmistui yleisesikuntaupseeriksi Sotakorkeakoulun maasotalinjalta 1958. Lisäksi Setälä opiskeli Helsingin yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa.

Nuoremman upseerin vuosien päätyttyä Kenttätykistörykmentti 4:ssä Risto Setälä palveli patterin päällikkönä Panssariprikaatin patteristossa. Hänen kykynsä havaittiin jo varhain ja hänet komennettiin opettajaksi Reserviupseerikouluun ja Taistelukouluun. Sotakorkeakoulun jälkeen olivat vuorossa vaativat järjestelyalan tehtävät Pääesikunnan järjestelyosastossa ja Etelä-Uudenmaan sotilaspiirin esikunnassa. Pääesikunnan tiedotusosaston toimistopäälliköksi hänet määrättiin 1968 ja hieman myöhemmin osastopäälliköksi. Vuoteen 1974 saakka hän oli puolustusvoimien tiedotustoiminnan johdossa. Kaksi vuotta Tykistökoulun johtajana toimittuaan eversti Setälä sai käskyn Sotakorkeakoulun johtajan apulaiseksi, sitten nopeasti maanpuolustuskurssien johtajaksi ja lopulta viideksi vuodeksi kenraalimajurina Sotakorkeakoulun johtajaksi. Hän kehitti johtajakautenaan niin maanpuolustuskurssien kuin koko korkeakoulunkin opetusta käytännön läheiseksi. Hänen johtajakaudellaan otettiin mm. useita uusia täydennettyjä painoksia teoksesta "Tietoja maanpuolustuksesta. Maanpuolustus turvallisuuspolitiikan osana".

Kenraalimajuri Risto Setälä kutsuttiin heti reserviin siirryttyään Maanpuolustuksen Tuki ry:n asiamieheksi. Tässä tehtävässä hän toimi runsaat viisi vuotta, aina vuoteen 1990 asti. Säätiön tehtävä laajeni tänä aikana merkittävästi, kun sen vastuulle siirrettiin myös maanpuolustuskiltojen toiminnan rahoittaminen.

Jo palveluksessa ollessaan Setälä kuului moniin puolustusvoimien piirissä toimiviin yhdistyksiin ja yhteisöihin. Sangen huomattava oli hänen osuutensa Upseerien Ampumayhdistyksen työssä. Hän oli sen hallituksen jäsen neljännesvuosisadan, josta varapuheenjohtajana ja puheenjohtajana lähes vuosikymmenen. Yhdistyksen kunnia-puheenjohtajaksi hänet kutsuttiin vuonna 1985.

Kenraalimajuri Risto Setälän panos oli kuitenkin ehkä merkittävin Suomen Sotatieteellisen Seuran toiminnassa. Hänet valittiin Seuran varapuheenjohtajaksi 1981 ja viisi vuotta myöhemmin puheenjohtajaksi. Tästä tehtävästä hän erosi omasta pyynnöstä 1992. Hänen puheenjohtajakaudellaan Seuran vuosikirja TIEDE JA ASE on ilmestynyt vuosittain yhä sisältörikkaampina numeroina. Samaan aikaan Seuran julkaisusarjassa ilmestyi kuusi tunnustettua tutkimusta viimeisimpänä Sampo Ahdon "Talvisodan henki".

Risto Setälän suurena huolenaiheena oli koko puheenjohtajakaudella jäsenten aktiivisuuden lisääminen Seuran toimintaa, erityisesti "esitelmäapparaattia" kohtaan. Lähes viimeisimpänä palveluksena Seuralle hän teki aloitteen ja pääosin myös koko suunnitelman pienimuotoisen jäsentutkimuksen suorittamiseksi jäsenkunnan tunnoista yleensä ja erityisesti jäsenten suhtautumisesta Seuran toimintaa kohtaan. Puheenjohtajan huoli jäsenkunnan aktiivisuudesta on ymmärrettävää, sillä Seuran kannalta muodostui hankala tilanne, kun Seuran tilaisuuksissa esitelmöiviä tunnettuja tutkijoita, tasavallan vaikuttajia ja omia parhaita asiantuntijoita saapui kuulemaan vain kourallinen yleisesikuntaupseereita. Siksi hänen ehdotuksestaan päädyttiin järjestämään vain yksi syys- ja yksi kevätkokous.

Kenraalimajuri Risto Setälä luotsasi Seuraa tarmokkaasti eteenpäin, vaikkei se aina näyttänyt kovinkaan ruusuiselta. Kuitenkin Seuran taloudellinen asema vakiintui niin, että Seura saatoi kuluneina vuosina maksaa kohtuullisia apurahoja jäsenten suorittamasta vapaaehtoisesta sotatieteiden alan tutkimustyöstä. Tutkimustöiden lisäämiseksi Setälä perusti eräänlaisen "tutkimusaihepankin", josta jäsenet voivat valita itselleen sopivan tutkimusaiheen ja anoa sen toteuttamiseksi Seuralta apurahaa. Tulevaisuus näyttää, miten jäsenistö tämän uuden käytännön ottaa vastaan.

Seuran toiminnan hyväksi tekemästään ansiokkaasta työstä kenraalimajuri Risto Setälä palkittiin vuosikokouksessa seuran ansiolevykkeellä no 14.

Vilho Tervasmäki